

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

Disputatio XI. De Prædicamentis in communi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

ratione quantitatis permanentis, tanquam in ratione generica. Denique animal volatile bipes, & terrestre bipes non solum conueniunt in ratione animalis vt sic, sed in ratione etiam animalis bipedis.

Et si dicatur, quod hinc sequeretur quod illa duo genera non essent immediate subordinata generi illi tertio, cuius differentiam diuisuam participarent, sicut homo & brutum nō sunt immediate sub viuentē, sed sub animali.

Respondetur, ea non esse immediate sub ipso sic, quin sint sub alio genere æque aut magis ipsis immediato; sed sunt immediate sub ipso; quatenus differentia illa, quam participant, est immediate diuisiua illius generis.

DISPUTATIO XI.

DE PRÆDICAMENTIS
in communi.

PRIVSQVAM ad considerationem Prædicamentorum in particulari descendamus, in hac disputatione ea, quæ communiter ad omnia spectant examinabimus; relicta tamen pro Metaphysica illa celeberrima difficultate de inuocatione entis ad decem prædicamenta.

QVÆSTIO I.

An diuisio entis in decem Prædicamenta sit bona & adæquata.

1. DE numero prædicamentorum variæ erant Philosophorum opiniones, quibusdam vnum, quibusdam duo, aliis tria, aliis quatuor, aliis quinque, aliis sex, aliis septem, aliis nouem, aliis decem, aliis vndecim, aliis viginti, aliis plura adhuc statuētibz. Communior sententia est Peripateticorum, decem esse prædicamenta, cuius tamen numeri fatetur communiter tam Thomistæ quam Scotistæ non posse assignari nec a priori, nec a posteriori euidenter aliquam rationem, sed solum probabilem; quæ ratio probabilis communis Philosophorum sensu innixa sufficere debet, vt ille numerus teneatur.

Quod ad me attinet non dubito quin res omnes, ac entia possint commodissime in varias classes diuidi, pauciores aut plures quam decem, prout placuerit alicui eas diuidere; quæ sententia est expresse *Auersæ* hic, & in eam videtur inclinare illi auctores, qui negant diuisionem entis in decem prædicamenta posse euidenter ratione probari. Moueor autem ad hoc, quia si quis vellet intelligere per prædicamentum coordinationem rerum omnium sibi inuicem secundum subordinabilitatem & prædicabilitatem subordinatarum, supra quas non reperitur vlla ratio communis ab abstracta ab illis; tum necessario res omnes in vnum prædicamentum, seriem, seu classem reducere deberet: quia si plures series entium statueret, quandoquidem nullum possit assignari præmū genus vilius ex illis classibus, de quo ens prædicari non posset in quid, & quidem in nostra sententia vniuoce, nulla classis ex illis haberet rationem prædicamenti, hoc modo sumpti, vt patet.

2. Rursus, si quis vellet per prædicamentum intelligere seriem & classem rerum aliquarum vsque ad certum aliquem gradum seu formalitatem, quæ non esset omnibus rebus seu entibus communis, & supra quem gradum non daretur vllus superior gradus, qui non conueniret omnibus rebus, nō posset res omnes ad vnum prædicamentum reuocare, quia necessario reperirentur aliquæ res, de quibus ille gradus superior, qui non eque late pateret acens, nequireret prædicari: sed bene possent res omnes hoc modo ad duo prædicamenta reuocare, nimirum ad prædicamentum substantiæ, vt sic, & accidentis vt sic: quia supra substantiam non est aliquis gradus, qui non sit communis omnibus omnino rebus; & præterea nulla prorsus res est assignabilis, quæ non contineatur sub substantia, aut accidente, aut tanquam aliquid, de quo substantia & accidentis prædicari possit; aut quod non sit constitutum alicuius, de quo prædicari possit; aut proprietas talis rei.

3. Præterea, si aliquis vellet per prædicamentum intelligere coordinationem rerum aliquarum inter se vsque ad certam aliquam formalitatem aut gradum, quæ omnibus istis rebus sit communis, siue habeat aliquam formalitatem aliam communiorē supra se, quæ & illis rebus & aliis conuenire possit, poterit res omnes in tria prædicamenta, vel quatuor, vel quinque, vel sex, vel decem, vel vndecim, vel plura diuidere, & diuisio erit bona, si ita illas classes rerum assignauerit, vt nulla sit res quæ ad aliquam ex illis non pertineat: si vero aliqua esset res, quæ ad nullam ex illis pertineret, male assignaretur numerus prædicamentorum rerum omnium, vt patet.

Quod autem posset ad tria prædicamenta seu classes omnia reuocare, capiēdo prædicamentum hoc modo, patet, quia posset assignare coordinationem vnam omnium rerum, quæ conuenirent in ratione substantiæ vt sic vsque ad gradum substantiæ, & aliam coordinationem rerum omnium, quæ conuenirent in ratione accidentis absoluti vt sic; & tertiam coordinationem seu seriem rerum omnium, quæ conuenirent in ratione accidentis relativi vt sic, nec vlla esset res, quæ ad aliquam ex illis classibus non spectaret.

Posset etiam assignare coordinationes rerum omnium, quæ conuenirent in ratione substantiæ immaterialis, & alia coordinationem rerum, quæ conuenirent in ratione substantiarum materialium, & ex illis facere duo prædicamenta distinctissima ex natura sua, præterquam quod conuenirent in ratione substantiæ vt sic; quæ conuenientia non impediret intentionem, sicut nec conuenientia accidentium omnium in ratione accidentis vt sic, de facto impedit, quominus statuatur varia prædicamenta accidentium.

4. Præterea posset diuidere accidentia omnia in spiritualia, & materialia, & ex spiritualibus facere vnam coordinationem, ac ex materialibus alteram, & ex his duabus coordinationibus facere quatuor prædicamenta, in quibus omnes res reperirentur nulla excepta. Rursus posset facere vnam classem ex relationibus intrinsecis aduenientibus, & aliam ex extrinsecis aduenientibus quæ duo prædicamenta cum tribus prædicamentis de facto assignatis substantiæ, quantitatis, qualitatis, facerent quinque prædicamenta, in quibus adæquate diuideretur ens vt sic, quia nullum ens esset assignabile, quod ad alterum non spectet.

Quod si diuideret substantiam in duas classes, materialium, & spiritualium, aut rationalium & irrationalium, & relinqueret alia nouem prædicamenta, vt nunc sunt, essent vndecim prædicamenta. Et si vterius diuideret qualitates in spirituales, & corporales, essent duodecim prædicamenta. Ex quo, ne longior sum patet, varia rerum prædicamenta, & dari a parte rei, hoc modo accepto prædicamento, & assignari, ac concepti posse ab intellectu, & voce exprimi. Et sane existimo numerum decem prædicamentorum de facto assignatum in hac acceptione prædicamenti debere fundari.

5. Pro quo numero, & sufficientia eius seu sufficientiā diuisionis entis finiti, quod solum suppono fuisse diuisum in hæc prædicamenta decem (de quo postea) aduertendum est diuisionem alicuius in aliqua membra esse bonam, quotiescumque diuisum adæquatur diuisioni, & diuisa ipsi, ita vt diuisum non habeat vllum aliud membrum diuidens, quod non sit aliquod ex illis diuisionibus, aut quod non contineatur sub aliquo ex illis, & ita etiam, vt prædicari possit de quolibet ex diuisionibus, & vt ipsa diuisa distinguantur a se inuicem; nec refert quod possit diuidi in plura membra, aut in pauciora, modò habeat hanc adæquationem cum illis diuidentibus, & illa diuidentia inter se distinguantur; nec etiam refert, quod non esset potior ratio cur in tot determinate diuideretur potius, quam in plura, aut pauciora, modò obseruetur adæquatio illa & distinctio diuisionum, & præterea vitetur nimia confusio, quæ oriri possit, si vel nimis multiplicarentur membra diuidentia, aut nimis restringeretur ad valde pauca membra, in quo tamen respici potissimum debet finis diuisionis: nam si volo ostendere, quod aliquod ens sit substantia, & possim ostendere quod non habet rationem accidentis,

Possent res omnes ad tria prædicamenta reuocari.

Ens posset diuidi in plura ac pauciora prædicamenta quā decem.

Possent res omnes ad duo prædicamenta reuocari.

vt sic, in ordine ad id faciendum, non est necesse vt diuidam ens vt sic nisi in duo membra, nimirum in accidens & substantiam, cum hac enim diuisione concludam intentum sic: omne quod est à parte rei, vel debet esse accidens, vel substantia: materia prima existit à parte rei, & non est accidens, quia nulli inhæret actu, aut aptitudine: ergo est substantia. Itaque in ordine ad hunc discursum optima esset diuisio entis in accidens & substantiam, & inutilis esset diuisio ipsius in decem genera, quod valde aduertendum est. His suppositis sit

C. NCL V S I O.

Bene diuiditur ens finitum vt sic in decem prædicamenta.

6. *Bona & adequata est diuisio entis finiti, vt sic, in decem prædicamenta, verbi gratia substantiam, quantitatem, qualitatem, ad aliquid, actionem, passionem, vbi, quando, situm, habitum.* Hæc est communissima sententia Peripateticorum omnium cum Philosopho hic, & eam tenet expresse noster Doctor hic quest. 11. & in 4. distinct. 13. quest. 1. Probatur autem non solum probabiliter, sed efficaciter, quia quodlibet ex illis decem sunt inter se distinctæ rationis, & sunt entia, nec vllum assignari potest ens, quod non sit aliquod ex illis, aut contentum sub aliquo ex illis, vel tanquam pars subiectiua, vel tanquam pars constitutiua, vel essentialiter, vel integraliter; nec numerus ille membrorum diuidentium est nimis magnus pro rãta rerum omnium varietate, nec nimis parvus pro fine Metaphysicæ, aut Logicæ: ergo diuisio est adequata & bona. Consequentia est certa, probatur antecedens quoad illam partem, in qua sola est difficultas, nimirum quod nullum possit dari ens, quod non sit aliquod ex illis decem entibus modo declarato, quia omne ens reale finitum, aut est substantia, aut accidens, vt est euidentius: si est substantia, spectabit ad primum prædicamentum substantiæ, si accidens, aut est absolutum, aut respectuum: si absolutum, aut est principium formale impenetrabilitatis, & est quantitas, aut ex se penetrabile, & est qualitas. Si respectuum, aut est intrinsecus adueniens, & est spectans ad ad aliquid, aut extrinsecus adueniens, & est id quod requiritur ad communicandum esse formaliter tanquam determinatio actualis: aut id quod non sic requiritur: si est primum tum vel est determinatio actiua, & est actio: vel passiva, & est passio: si est respectus extrinsecus adueniens, quæ non sit talis determinatio, & vel requiritur ad ponendum aliquid in loco formaliter, & est vbi; vel in tempore, & est quando; vel est dispositio partium rei corporeæ, & est situs; vel ordo rei ad habitum vel vestitum, & est habitus. Nec potest assignari aliquod ens finitum reale, quod aliquam ex his rationibus non habeat, vel quod non requiratur per se necessario ad constitutionem alicuius ex his entibus. Quod totum melius intelligitur ex dicendis inferius de his prædicamentis in particulari.

7. *Obiicies:* sicut omnes substantiæ reducuntur ad vnum prædicamentum, ita omnia accidentia possent reduci ad vnum prædicamentum, & è contra sicut possunt constitui plura prædicamenta ex accidentibus, ita possent constitui plura prædicamenta ex substantiis omnibus: ergo possent statui solum duo prædicamenta, vel plura quam decem, & consequenter male diuiditur ens vt sic in vnum prædicamentum substantiæ & nouem accidentium.

Confirmatur, quia sicut vbi passiuum & actiuum reducuntur ad vnum prædicamentum, ita actio & passio possent reduci ad vnum prædicamentum: ergo vel actio & passio erunt reducenda ad vnum prædicamentum, & sic erunt tantum nouem prædicamenta, vel vbi passiuum & actiuum erunt ponenda in pluribus prædicamentis, & sic erunt vndecim prædicamenta.

Confirmatur secundo: sicut omnes relationes intrinsecus aduenientes ponuntur in vno prædicamento, ita omnes extrinsecus aduenientes possent poni in alio vno, & sic essent tantum quinque prædicamenta.

Confirmatur tertio, quia omnia accidentia absoluta possent poni in eodem prædicamento, & omnia respectiua in alio, & sic essent tantum tria prædicamenta.

Confirmatur quarto, quia sicut omnes substantiæ possent poni sub vna substantia, ita omnia entia possunt

poni sub vno ente, & sic daretur vnum tantum prædicamentum rerum omnium.

8. Hæc est obiectio, quæ reddit hanc conclusionem authoribus difficilem. Sed ex dictis resolutio est facillima. *Respondeo autem* in forma concedendo antecedens & primam consequentiam, & negando secundam: quia ex eo quod aliquid posset diuidi per pauciora membra, non sequitur quin possit bene diuidi per plura, modo seruetur in vtraque diuisione adequatio diuisi cum diuiso, & distinctio diuidentium inter se, ac vitetur nimia confusio, aut obscuritas; & similiter modò idem seruetur, non sequitur ex eo, quod aliquid possit diuidi in plura, quin possit bene diuidi in pauciora.

Per quod patet etiam ad confirmationes, ad quarum primam nego consequentiam, quia quamuis ita posset fieri, non debet tamen necessario ita fieri. Ad ceteras confirmationes concedo, ita posse fieri, vt assentur in ipsis, sed nego inde sequi, quod non possint optimè res omnes reduci ad decem prædicamenta.

Dices: ex hac doctrina sequeretur quod numerus Prædicamentorum dependeat ab intellectu: sed hoc videtur absurdum, cum diuisio entis in illa sit realissima, & non rationis, nec per intellectum: ergo non est tenenda hæc doctrina.

Respondeo distinguendo maiorem: quantum ad assignationem talis numeri potius, quàm alterius numeri, transeat maior, nec hoc est absurdum; quantum ad inclusionem entis in membris huius numeri, & distinctionem eorum à se inuicem, ac adæquationem eorum cum ente diuiso in illa, nego maiorem: id enim esset absurdum propter rationem minoris, & nego consequentiam.

Itaque reperitur de facto, vel à parte rei vel possibiliter vna series omnium entium, & vna series omnium substantiarum, & vna omnium accidentium, & vna omnium quantitatum, & vna omnium qualitatum, & vna substantiarum spiritualium, & vna materialium, &c. & intellectus potest considerare & proponere vel omnes, vel aliquas ex illis classibus & coordinationibus rerum. Et si proponat duas, tum erunt duo prædicamēta ab ipso posita; & si comprehendat illa duo omnia entia, proponitur adæquate ens in illis duobus prædicamentis, & similiter si proponat decem, in quibus omnia entia includuntur, similiter proponetur adæquate ens in illis decem, & ita de aliis numeris est dicendum. Cur autem magis voluerit Philosophus proponere decem illas coordinationes rerum potius, quam plures, aut pauciores, non est alia ratio petenda, quam quod potuerit bene, & voluerit: & sicut dum tractamus materiā aliquam, licet possimus duas disputationibus totam absolvere, possumus tamen plures disputationes instituere, easque diuidere in tot questiones, & articulos, ac sectiones, quot voluerimus, modo in illis nihil repetamus, nec relinquamus aliquam partem tractatus sine examine, & resolutione, non dicimur male illam tradidisse ex eo, quod potuissimus totam duabus disputationibus absolvere: quia plures illæ disputationes possent deferuere ad maiorem claritatem, & duas possent tantum discursus includere, quantum plures: ita quamuis possemus res omnes in pauciores, aut plures classes reducere, non tamen necessario alterutrum debemus facere, sed sufficit vt proponamus res omnes, siue in tot, siue in tot prædicamentis id faciamus.

Itaque reuera à parte rei datur vna series rerum omnium contentarum sub ente vt sic, & duæ coordinationes particulariores, vna substantiarum, altera accidentium, & tres coordinationes, quarum aliqua sunt particulariores, vt coordinatio substantiarum, & coordinatio accidentium absolutorum, & coordinatio accidentium respectiuorum, & plures adhuc aliæ particulares coordinationes, & speciatim illæ decem coordinationes, de quibus in conclusione; ex quibus poruit Philosophus hanc vltimam proponendam aliis, & examinandam assumere; nec in hoc videtur esse posse vlla difficultas.

10. *Obiicies secundo:* per prædicamēta intelliguntur classes rerum sibi inuicè subordinatarum, & comprehensarum sub vno genere supremo ipsis solis cōpetente, supra quod non sit

fit aliud genus: sed si possit dari, aut detur vnum prædicamentum huiusmodi accidentium omnium; aut omnium accidentium absolutum, aut omnium respectuum omnium substantiarum, non poterunt dari plura prædicamenta substantiarum, nec plura accidentium omnium, nec plura accidentium respectuum omnium: ergo falsa est doctrina præmissa, nimirum quod possit dari vnum prædicamentum omnium accidentium, & quod possint dari etiam plura prædicamenta omnium accidentium, & c. Probatur minor, quia si possit dari vnum prædicamentum omnium accidentium, accidens vt sic debet esse genus istius prædicamenti, & habere se per modum generis respectu omnium accidentium: sed si accidens vt sic sit genus respectu omnium accidentium, non potest dari aliud quod vnum prædicamentum solum accidentium absolutum, nec aliud accidentium respectuum omnium, quia accidens vt sic erit genus respectu accidentis absoluti vt sic, & respectu accidentis respectui vt sic, & consequenter non erit verum quod classis omnium accidentium, aut absolutum, aut respectuum sit prædicamentum, quandoquidem non sit series rerum coordinatarum inter se sub vno supremo genere ipsis solis, & non aliis conueniente, supra quod non sit aliud genus.

Quomodo
supremum
genus non
possit ha-
bere supra
se aliud
genus.

11. *Respondeo* distinguendo maiorem: supra quod non sit aliud genus simpliciter, nego maiorem; supra quod non sit aliud genus illis rebus solis competens, concedo maiorem, & nego minorem: ad cuius probationem dico non requiri ad prædicamentum, quod genus supremum ipsius sit tale, supra quod non reperitur aliud genus quomodocumque; sed sufficere quod non reperitur aliud genus quomodocumque, sed sufficere quod non reperitur supra ipsum, aliud genus, quod omnibus illis rebus & solis sit commune. Vnde decem summa genera decem prædicamentorum non debent intelligi ita summa, quasi nullum aliud genus sit supra ipsa, sed quia sunt summa genera illarum classium, quatenus scilicet nihil spectans ad solas res illorum prædicamentorum sit superius ad genus, quod dicitur summum istius prædicamenti (vt bene aduertit *Auersa*) verbi gratia non propterea prædicamentum substantia vt sic finita dicitur summum prædicamenti substantia, quia supra se aliud genus non habet, sed quia nullum aliud genus habet supra se, quod spectet solum ad prædicamentum substantia.

12. *Et si dicas* hanc doctrinam esse nonam, & gratis asseri, *Respondeo* quidquid sit de nouitate, negando quod gratis asseratur, imo cum summo fundamento asseritur, quia videtur impossibile cum vlla probabilitate ostendere quod accidens vt sic non sit genus respectu omnium accidentium (quidquid si de ente vt sic, de quo suo loco) aut quod respectus vt sic non sit genus respectu omnium respectuum, aut quod respectus extrinsecus adueniens vt sic non sit genus respectu omnium talium respectuum, aut quod modus vt sic, non sit communis omnibus modis sex vltimorum prædicamentorum, si constituantur illa prædicamenta in modis.

Quare si velimus defendere hanc famosam rerum omnium in decem prædicamenta diuisionem, non debemus accipere prædicamentum pro coordinatione rerum aliquarum contentarum sub vno aliquo supremo genere, supra quod nullum aliud genus reperiri possit; præsertim cum nulla sit ratio aut autoritas, quæ nos cogat ad accipiendum prædicamentum in illa acceptione; sed potius debemus accipere prædicamentum pro serie rerum aliquarum inter se coordinatarum, & contentarum sub aliquo vno genere, supra quod non sit aliud genus solis illis rebus conueniens.

13. *Dices*: Ens vt sic non est genus ad genera summa decem prædicamentorum, quia est analogum respectu eorum, aut quia non perfecte præscindit ab illis, aut quia imbibitur in differentiis eorum, & idem dicendum de accidente, vt sic, respectu omnium accidentium, & relatione vt sic respectu omnium relationum; & de relatione extrinsecus adueniente vt sic, respectu omnium relationum extrinsecus aduenientium.

Contra, quia ens vt sic non est analogum, sed vniuocum, & si esset, tam bene posset dici quod substantia vt sic, sit analogum respectu omnium substantiarum, & relatio vt sic respectu omnium relationum, & qualitas vt sic respectu omnium qualitarum, ergo quando quidem substantia vt sic est genus, & relatio ac qualitas vt sic, idem dicendum est de ente vt sic. *Deinde* tam perfecte præscindit ens vt sic ab omnibus entibus, quam substantia vt sic respectu omnium substantiarum, & tam includitur substantia vt sic in differentiis suis, quam ens vt sic in suis differentiis: ergo tam erit vt sic genus respectu omnium entium, quam substantia vt sic respectu omnium substantiarum.

14. *Dices secundo*: Ens vt sic non esse genus; nec accidens vt sic; nec relatio vt sic; nec relatio extrinsecus adueniens vt sic, quia non contrahuntur per differentias, sed per modos intrinsecos.

Contra, quia posset dici quod relatio intrinsecus adueniens vt sic, contrahatur per modos ad relationes sub se immediate contentas, & quod qualitas vt sic, contrahatur per modos, & non per differentias ad qualitates, ad quas immediate contrahitur: ergo vel talis contractio per modos non impedit quominus contractum sit genus, & sic replica non erit ad propositum; vel poterit dici quod relatio intrinsecus adueniens non sit genus, quod est contra omnes, & contra decem prædicamenta, quorum vnum habet relationem intrinsecus aduenientem vt sic non solum pro genere, sed pro summo genere.

15. *Obijcies tertio*: Prædicamenta omnia debent esse primo diuersa: sed non essent primo diuersa, si possent habere vllum genus supra se: possent autem habere genus supra se secundum nostram doctrinam, nam sex prædicamenta vltima haberent supra se relationem extrinsecus aduenientem vt sic, quæ esset genus respectu ipsorum, & nouem vltima prædicamenta haberent supra se accidens vt sic, quod etiam esset genus ipsorum, ergo nostra doctrina non est bona.

Quomodo
prædicamenta
debeant esse
primo di-
uersa.

Respondeo prædicamenta debere esse primo diuersa, quatenus non conueniunt in primo genere nec in aliquo in quo includitur ratio primi generis, & per hoc distinguuntur entia realia vnius prædicamenti ab entibus realibus alterius prædicamenti, quod hæc omnia conueniunt in aliquo vno genere illius prædicamenti, in quo non conueniunt cum entibus vltius alterius prædicamenti; quod verissimum est de quocumque numero prædicamentorum, siue duo assignentur, siue tria, siue quatuor, siue decem, siue viginti, modo ens adæquate in illum numerum diuidatur: Nam numero quocumque prædicamentorum assignato, qui adæquet ens reale finitum vt sic, verum erit dicere quod entia, quæ ponuntur in quocumque vno prædicamento ex illis, non conueniant in summo genere cum entibus aliorum prædicamentorum.

QUESTIO II.

Quomodo prædicamenta inter se distinguantur.

16. *N*on est mihi dubium, quin posset fieri talis diu-
sio entis finiti vt sic in plures classes, quæ adæ-
quant ipsum, ita vt nullum esset ens finitum, quod non
continetur in aliqua ex illis, & quæ etiam inter se di-
stingerentur ex natura rei ita, vt quidquid spectaret ad
vnam classem, distingueretur aliquo modo ex natura rei
vel distinctione formali, vel reali a quocumque spectante ter.
ad alias classes: non tamen ita vt omnia, quæ ponerentur
in vna classe, distinguerentur realiter ab omnibus conten-
tis in aliis classibus. Nam si veller quis diuidere ens fini-
tum in absolutum & respectuum, & collocaret omnes
omnino relationes seu respectus in vna classe, tam illos,
qui realiter non identificarentur suis fundamentis, quam
illos, qui realiter identificarentur suis fundamentis, vt sunt
relationes aptitudinales, seu aptitudines rerum, quæ vocantur
transcendentales, & postea diuideret ens absolutum, vt
sic in substantiam & accidens absolutum: collocatis omni-
bus substantiis in illa vna classe, & accidentibus omnibus
in altera, haberentur tria prædicamenta entium, in quæ
adæquarissime diuide erit ens, & quæ etiam inter se di-
stingerentur ex natura rei: sed tamen non omnia, quæ
continetur in prædicamento relationis, distinguerentur
realiter

Potest ens
diuidi in
prædicamenta plu-
ra quæ omnia non dis-
tinguerentur realiter.

realiter ab omnibus contentis in prædicamento, seu classe substantiæ, neque ab omnibus, quæ continentur in prædicamento, seu classe accidentis absoluti, quia relationes aptitudinales substantiæ, & relationes aptitudinales accidentium identificantur realiter ipsis, & tamen ponentur in prædicamento illo seu classe relationum; neque credo hoc posse verti in controuersiam.

Quod ergo *queritur hic* est, an illa decem prædicamenta, quæ de facto sunt assignata à Philosopho, & admissa à Doctoribus communiter, sint distincta realiter inter se, ita ut nihil positum in vno prædicamento identificetur realiter vlli, quod ponitur in vlllo alio prædicamento; an verò aliqua, quæ ponuntur in vno prædicamento ex illis, identificentur realiter alicui posito in aliis prædicamentis. Si primum dicatur, diuisio entis in decem prædicamenta erit diuisio realis, striete loquendo, tanquam in membra realiter distincta: Si secundum, non erit diuisio realis, striete loquendo, sed largiori modo, prout scilicet talis dicitur diuisio alicuius in aliqua, quæ distinguuntur aliquo modo à parte rei, abstrahendo à modo distinctionis, an scilicet sit realis, an formalis.

17. *Prima sententia* valde communis est, quod non diuidatur ens in prædicamenta decem, tanquam in membra realiter distincta, sed tanquam in membra distincta ex natura rei aliquo modo, vel formaliter, vel realiter. Hæc debent tenere *Nominales*, qui putant quantitatem non distingui realiter à substantiâ, & relationes non esse modos realiter distinctos ab extremis; & *Thomistæ* qui existimant actionem & passionem non distingui realiter inter se: nominatim autem eam tenent *Arauxo* 5. *Metaph. quæst.* 1. art. 3. *Fonseca* ibid. *Suar.* disp. 30. *Vasq.* 1. par. disp. 32. & 138. *Iohannes à sancto Thoma* hic qu. 14. art. 5. quos ex Scotistis sequitur *Merinus* hic, qui dicit eam esse expresse sententiam *Scoti* q. 10. *prædicamentalis*, & in 2. *distinct.* 1. quæst. 5.

Secunda sententia est diuisionem entis in decem hæc prædicamenta esse diuisionem realem strictam, in membra scilicet realiter distincta ita, ut quidquid spectat ad vnum prædicamentum, necessariò distinguatur realiter ab omni, quod spectat ad quodcumque aliud prædicamentum ex his. Hanc tenent *Scotistæ* communiter, quos sequuntur *Niphus* 4. *Metaph. quæst.* 4. & ex *Thomistis* *Casertanus* 1. par. qu. 28.

CONCLUSIO.

18. *Decem prædicamenta sunt distincta realiter.* Hæc est iuxta secundam sententiam, & *Scotum* 7. *Met. qu. 7.* *Probatum* tum, quia potius facienda erat diuisio entis in classes diuersas entium realiter distinctorum, quam formaliter distinctorum; tum & potissimum, quia si quæ ex prædicamentis essent realiter identificata & indistincta, maxime quantitas & substantia, relatio & sua extrema, actio & passio, vbi & situs: sed hæc inter se distinguuntur realiter, ut postea ostendemus; ergo prædicamenta omnia distinguuntur realiter. Maiorem admittunt communiter aduersarij, qui propterea dicunt prædicamenta non distingui realiter propter illa exempla. *Merinus* tamen negat maiorem, & assignat aliud exemplum alicuius vnius realis entitatis spectantis ad diuersa prædicamenta; dicit enim figuram spectare ad quantitatem, quatenus est superficies terminata lineis; quatenus vero dicit ipsam terminationem linearum, spectat secundum ipsum ad prædicamentum qualitatatis: quam doctrinam delumpfit ex *Scoto* qu. 10. *prædicament.*

Decem prædicamenta sunt distincta realiter striete.

19. *Sed contra*, quia, ut inferius dicemus, falsum est quod figura sit vera species qualitatatis, aut vere ad illud prædicamentum spectans. Dicitur autem à *Scoto* spectare ad qualitatem, quia enumeratur à Philosopho inter species qualitatatis, non quod vere sit species eius, sed quod ita censetur ab aliquibus. *Deinde* nō dicit *Scotus*, quod eadem figura realis spectat ad vtrumque illud prædicamentum, sed dicit figuram esse vocem æquivocam, & significare duo distinctæ rationis: primò enim significat superficiem terminatam lineis, & sic sumpta figura spectat ad quantitatem, non quod illud totum esset aliquid

per se directe spectans ad illud prædicamentum, quia illud totum est ens per accidens, sed quod qualibet pars ipsius, nimirum & superficies & linea, quæ terminant illam, sit spectans ad quantitatem. Secundo significat ipsam terminationem, quæ distinguitur realiter & à lineis terminantibus, & à superficie terminata; & figuram sic acceptam dicit spectare ad qualitatem: quod quamuis verum esset, adhuc non sequeretur quod idem ens spectaret ad diuersa prædicamenta.

20. *Probatum secundo conclusio*, quia quidquid realiter identificatur alicui, debet reduci ad prædicamentum istius rei cui identificatur, hac enim ratione reducitur & relationes aptitudinales substantiarum reducimus ad prædicamentum substantiæ de facto: ergo nihil realiter identificatum rei spectanti ad vnum prædicamentum debet spectare ad alterum prædicamentum, & consequenter res spectantes ad diuersa prædicamenta nequeunt realiter identificari.

Obiicies primò: relatio substantialis creaturæ ad Deum, ut ad creatorem, & relatio similitudinis imperfectæ, quam dicit ad ipsum, sunt realiter identificatæ illi creaturæ: sed illæ relationes spectant ad prædicamentum relationis: ergo non omnia, quæ ponuntur in diuersis prædicamentis, distinguuntur realiter.

Respondeo negando maiorem, quia omnes relationes realiter identificatæ substantiæ spectant ad prædicamentum substantiæ reductiue, nec possunt vlla ratione spectare ad prædicamentum vllum ex nouem prædicamentis, quia omnia illa, quæ spectant ad nouem prædicamenta, conueniunt in ratione accidentis ut sic, & consequenter debent habere aptitudinem ad inhaerendum; nihil autem identificatum substantiæ potest habere talem aptitudinem: ergo non potest aliquid tale spectare ad prædicamentum vllum ex nouem prædicamentis, nec participare vlllo modo rationem accidentis ut sic, oppositi substantiæ.

Dices: Omnes relationes intrinsecus aduenientes spectant ad prædicamentum *Ad aliquid*: sed relationes identificatæ substantiæ sunt intrinsecus aduenientes, ergo spectant ad prædicamentum *Ad aliquid*.

Respondeo distinguendo maiorem: quæ sunt accidentia respectu fundamenti ad quod sequuntur, concedo; quæ non sunt, nego maiorem; & distinguo etiam maiorem: sunt intrinsecus aduenientes, quatenus necessario sequuntur ad fundamentum ex natura fundamenti, concedo; ita ut sint relationes accidentales sequentes ex fundamento illo, & aptæ naturæ inhaerere ipsi, nego maiorem & consequentiam.

21. *Obiicies* pro *Merino* auctoritatem *Scoti* ab ipso citatam, *Respondeo* *Scotum* nunquam dixisse absolute quod eadem realis entitas secundum se spectet ad diuersa prædicamenta; & quamuis dicat in illo loco secūdū, quod posset negari dari distinctionem realem inter omnia quæ ponuntur in diuersis prædicamentis, tamen cum non cōtēntus sit illa responsione, sed recurrat ad aliam, & hoc iuxta alias dicta; in qua alia responsione tenetur non identificari realiter entia diuersorum prædicamentorum; signum est quod magis propendat in illam sententiam de distinctione reali prædicamentorum, aut saltem signū est quod eo loci non determinauerit se ad vllam partem.

QVÆSTIO III.

Quanam conditiones requiruntur ut aliqua ponantur in prædicamentis.

22. *Suppono* in quolibet prædicamento varia entia & formalitates poni, & ex his aliqua directe, aliqua indirecte. Directe in prædicamentis ponuntur ipsæ suprema genera, & omnia alia, de quibus suprema genera prædicamentorum prædicantur in quid. Illa vero indirecte collocantur in ipsis, quæ neque sunt suprema genera, nec talia de quibus prædicari possint suprema illa genera in quid; sed concurrunt tamen ad constitutionem primariam essentialē siue physicam siue metaphysicam rerum, quæ directe ponuntur in prædicamentis, vel identificantur realiter ipsis. Vnde patet hominem poni directe in prædi

Nulla relatio identificatæ substantiæ spectat ad aliud prædicamentum.

prædicamento substantiæ, quia substantia ut sic, quod est genus supremum istius prædicamenti, prædicatur de ipso; animam vero non poni directe in illo, quia non prædicatur de illa in quid substantia, quæ est supremum genus; poni vero indirecte, quia concurret ad constitutionem physicam essentialem hominis. Et similiter rationalitas non ponitur directe in illo, sed indirecte, quia non prædicatur de ipsa substantia ut sic prædicatione formali & directa, & quia concurret ad constitutionem metaphysicam hominis. Denique risibilitas non spectat directe ad idem prædicamentum propter eandem rationem, spectat vero indirecte, quia indentificatur realiter homini, & emanat ab essentialius.

Quæritur ergo hic de quibusdam conditionibus particularibus, quæ requiruntur ad hoc, ut aliquid ponatur in prædicamento vel directe, vel indirecte: de quo quia res est facilis, & sine alia fere controuersia quam de nomine, breuiter quid dicendum sit, proponemus sequentibus conclusionibus.

CONCLUSIO I.

23. Nihil ponitur directe vel indirecte in prædicamentis, quod non sit reale & positium, unde realitas & posituitas, ut ita dicam, est una ex conditionibus requisitis in quocumque collocabili in prædicamentis. Hæc resolutio est communis, & patet, quia licet posset statui vel vnum prædicamentum, vel plura, in quibus collocarentur negationes, priuationes, & entia rationis, tamen hæc decem prædicamenta Philosophi sunt prædicamenta entium realium positiuorum; nam ens, quod in illa diuidit Philosophus, est ens simpliciter, quod non intelligendum est de alio, quam de reali positio: nam ens rationis non vocatur ens simpliciter.

CONCLUSIO II.

24. Nihil ponitur in prædicamentis his directe aut indirecte, quod non sit finitum. Hæc etiam est communis, & probant aliqui, quia nihil ponitur in his prædicamentis nisi genera generalissima vel contenta sub illis: sed nihil nisi finitum potest esse genus generalissimum aut contentum sub ipso: ergo nihil ponitur in prædicamentis quod non sit finitum. Probatur minor, quia non datur aliquod ens positium, quod non sit finitum, nisi Deus, aut identificata Deo: sed Deus nequit esse genus generalissimum vllius ex his prædicamentis, ut patet, nec contentum sub genere generalissimo vllio alio, quia alias constaret genere generalissimo, quod argueret in ipso imperfectionem: quia omne genus dicit gradum perfectibilem & potentialem, omnis autem talis gradus est imperfectus, & consequenter non potest contineri in Deo absque imperfectione Dei.

Contra hanc rationem facit, quod valde difficile est assignare rationem cur substantia ut sic, non sit genus respectu Dei & aliarum substantiarum. Hoc autem supposito corrumpit prædicta ratio, ut patet, quia Deus constare posset genere.

Dices: ideo substantia ut sic non est genus, quia non est quid vniuersum Deo & aliis substantiis; aut quia non perfecte præscindit à Deo & aliis substantiis; aut quia includitur formaliter in differentiis contrahentibus ipsam.

Contra, quia sicut hoc dicitur de substantia, ut sic, communi Deo & substantiis creatis, posset dici de substantia, ut sic, communi substantiis omnibus creatis, videretur enim esse eadem ratio.

Dices cum Scotistis propterea substantiam, ut sic, non esse genus ad Deum & substantiam finitam, quia non contrahitur per differetias, sed per modos intrinsecos, quemadmodum ens ut sic contrahitur ad ens finitum & infinitum.

Fortassis doctrina huius responsionis est bona: sed quia est valde difficile assignare dicrimen inter modum intrinsecum contrahentem ens ad Deum, ac differentiam, & quia non minus difficile est ostendere quod clarior ut sic quæ est summum genus prædicamenti relationis, non contrahatur per modos ad sua inferiora, si substantia, ut sic

contrahatur per tales modos ad Deum & creaturam: ideo.

Probatur conclusio aliter, & multo facilius, quia reuera Philosophus non voluit diuidere in prædicamenta, nisi entia creata ac finita: unde certum debet esse quod in prædicamentis his decem assignatis à Philosopho non ponatur Deus, & quod consequenter vna ex conditionibus rerum in illis positurarum sit finitas.

Sed si per prædicamentum nihil aliud intelligeretur, quam classis aut series aliquarum rerum inter se subordinatarum & contentarum sub aliquo conceptu communi vniuerso competente illis, nihil prius obesset, quo minus Deus poneretur in aliquo prædicamento, nimirum serierum contentarum sub ente ut sic, aut rerum contentarum sub substantia ut sic: nec hoc argueret vllam in ipso imperfectionem, ut magis apparebit in Metaphysica, dum agemus de vniuersatione entis, nulla tamen ratione potest contineri in vlla ex his classibus decem, quia ut dixi, suprema genera ipsorum sunt entia finita, & argueret sine dubio imperfectionem in Deo esse sub tali genere contineri.

CONCLUSIO III.

26. Quidquid ponitur directe in prædicamentis, debet esse vnum per se. Hæc est communis, & patet, quia licet possint entia per accidens collocari in aliquo prædicamento sub aliquo conceptu communi entis per accidens, tamen Philosophus voluit entia per se in classes redigere, & redegit in has decem, à quibus propterea arcenda sunt omnia entia per accidens.

Confirmatur, quia expresse diuisit entia incomplexa in decem prædicamenta: sed omne ens per accidens est ens complexum: ergo non spectat ad vllum ex his prædicamentis.

Si autem quæras, quamnam entia censenda sunt vna per se, & non per accidens: Respondeo, omne illud ens vocari debere & esse vnum per se, quod non est compositum ex subiecto & accidente, nec ex partibus pluribus, quæ per se & essentialiter non subordinantur sibi inuicem per modum actus & potentie, seu perfectiui per se & perfectibilis per se: illud vero est ens per accidens, quod constituitur, seu componitur ex subiecto & accidente, seu ex partibus non essentialiter ordinatis per modum perfectibilis per se, & perfectiui per se. Hinc patet, album, prout dicitur quid constatum ex albedine & subiecto albedinis, non spectare ad vllum prædicamentum, quia componitur ex subiecto & accidente. Patet etiam, aggregatum ex pluribus lapidibus, aut hominibus non spectare directe aut indirecte etiam ad vllum prædicamentum, quia est quid compositum ex partibus non ordinatis essentialiter inter se per modum perfectibilis per se, & perfectiui per se; neque enim vnus lapis est per se perfectibilis ab alio lapide, aut per se perfectius ipsius.

27. Signum autem optimum ad colligendum aliquid constans ex partibus aliquibus esse per se vnum, vel per accidens vnum, est primo, si constet ex partibus realiter distinctis, & illæ partes spectent ad diuersa prædicamenta; nam res diuersorum prædicamentorum ex his decem prædicamentis, quæ de facto examinamus, non sunt per se ordinate ad inuicem per modum perfectibilis & perfectiui, unde tale compositum sine dubio erit vnum tantum per accidens, & non per se. Secundò, si illæ partes sint eiusdem prædicamenti, videndum est an quælibet ex illis ponatur directe in prædicamento, & tum dicendum est quod illud totum sit vnum per accidens, quia quidquid ponitur directe in prædicamento est quid completum, & consequenter nequit habere rationem perfectibilis per se per aliquid aliud realiter distinctum, quod etiam sit completum, eo enim ipso quo haberent aliqua realiter distincta; se per modum perfectibilis per se, & perfectiui per se, non essent còpleta, hæc enim ratione materia prima & inter forma substantialis non dicuntur, nec sunt completa. Quod si ex illis partibus vna sit quid completum, & altera pars sit quid incompletum, adhuc totum compositum ex illis erit ens vnum per accidens tantum, quia illa pars, quæ est quid

Quomodo
Deus pos-
set poni in
prædica-
mento.

Quod po-
nitur dire-
cte in præ-
dicamento
debet esse
vnum per
se.

Quamnam
entia sunt
censenda
per se vna.

Signa ex
quibus
colligi
possit ali-
quod con-
positum
esse vnum
per se, aut
per acci-
dens.

Nihil po-
nitur in
prædica-
mentis,
quod non
sit reale &
positium.

Nec quod
non sit fi-
nitum.

178 LOGICA. De Prædicamentis in communi,

quid completum, nequit per se esse perfectibilis ab alia parte, quæ est quid incompletum, nec esse per se perfectiva ipsi, alias enim non esset quid completum. Hinc totum compositum ex homine, & pede leonis non est unum per se.

28. Dices: homo mancus, cui scilicet deessent manus, esset quid completum positum directe in prædicamento substantiæ, nam esset animal rationale non minus, quam quicumque alius homo, & tamen esset perfectibilis per manus, sine quibus est imperfectus: ergo falsum est quod quid completum non posset ulterius compleri & perfici per aliquod realiter distinctum.

Respondeo hominem talem esse completum physice, quia constat partibus physicis non complebilibus ulterius physice; sed non est tamen completus integraliter, unde iuxta hoc distinguo consequens: falsum est quod completum, quia ratione est completum, possit ulterius perfici, nego; secundum quod non est completum, concedo consequentiam.

Et si quæras, utrum homo quatenus constituitur ex partibus integralibus sit unum per se, Respondeo quod sit unum per se integrale, quia ut sic constituitur ex partibus eiusdem prædicamenti per se connaturaliter ordinatis ad hoc, ut uniantur inter se, & ex iis una non est subiectum alterius. Itaque compositum ex rebus realiter distinctis eiusdem prædicamenti est unum per se integrale, quando partes illæ natæ sunt connaturaliter continuari inter se; & est unum per se physicum, si partes illæ spectantes ad idem prædicamentum, ex quibus constituitur ita se habeant, ut neutra ponatur directe in prædicamento illo, & natæ sunt ulterius facere unum compositum, cui aliqua una peculiaris operatio, aut effectus competere possit ratione istarum partium.

29. Quod si partes illius compositi sint realiter identice, & solummodo formaliter, vel ratione distinctæ, videndum est an sint inter se sic subordinatæ, ut fundentur in aliqua entitate per se una physice; & præterea an vlla ex ipsis per se præsupponat alteram tanquam radicem, ex qua profluat: si fundentur in una tali entitate per se una physice ita, ut in alia nequeant reperiri, & neutra alteram præsupponat, tanquam radicem, ex qua pullulat, illud compositum debet dici per se unum metaphysice loquendo: si vero non fundentur sic in aliqua entitate per se una physice, aut si una ex illis præsupponat alteram, tanquam radicem, ex qua sequitur, seu pullulat illud compositum non erit unum per se metaphysicum, sed per accidens. Hinc patet, compositum ex animalitate & rationalitate esse unum per se metaphysicum, quia constat ex formalitatibus realiter identificatis, quæ non reperiuntur, nisi in entitate una per se physice, verbi gratia in entitate alicuius hominis; & quia nec rationalitas profluit ex animalitate, quandoquidem aliàs omne animal esset rationale, nec contra animalitas ex rationalitate, quandoquidem reperiatur secundum suum conceptum formalem sine rationalitate. Totum autem compositum ex humanitate, & risibilitate est unum per accidens, metaphysice loquendo, quia risibilitas præsupponit humanitatem tanquam radicem, ex qua profluit, & propterea dicitur competere homini per se, non in primo modo dicendi, sed in secundo.

Advertendum autem, quod compositum metaphysicum unum per se non debeat habere semper partes, seu formalitates metaphysicas, ex quibus componitur, fundatas in entitate una per se physice, hoc est composita ex partibus physicis realiter distinctis, quia aliàs essentia Angelî non esset quid unum per se metaphysice loquendo, quod est absurdum; sed debet habere eas fundatas in entitate, quæ sit fit una per se physice completa, ut non sit compositum physicum unum per accidens, siue sit compositum physicum, siue non sit.

CONCLUSIO. IV.

30. Ut quid ponatur directe in prædicamento, debet esse quid completum: ut ponatur autem indirecte & redubitate non debet esse quid completum. Hæc quoque com-

Completa
solum po-
nuntur di-
recte in

munis est, & patet prima pars, quia nihil ponitur directe in prædicamento, nisi vel genera summa, vel illa, de quibus genera summa possint prædicari in quid, hoc enim est quod intelligimus per directam positionem in prædicamento: sed genera summa sunt entia completa, seu conceptus obiectivi abstracti à singularibus completis, & non prædicantur in quid de vllis entibus, quæ non sunt completa: ergo sola entia completa ponuntur directe in prædicamento.

Confirmatur, quia secundum Philosophum, 7. Met. 8. materia non est per se species vllius prædicamenti: sed huius non est alia ratio, nisi quia non est ens completum; ergo entia incompleta nequeunt poni in prædicamento vlllo ex his decem, de quibus modo agimus. Et dico Ex his decem, data opera, quia non dubito quin possit fieri series entium incompletorum, verbi gratia formarum substantialium, siue omnium, siue aliquarum convenientium in aliquo gradu communi non convenienti aliis formis, & has series posse vocari prædicamenta, in iisque collocari sola entia incompleta, non vero completa, saltem directe.

Secunda pars patet, quia ut ponantur indirecte, sufficit, quod possint concurrere ad constitutionem rerum, quæ directe ponuntur in prædicamentis: sed ad hoc non requiritur, ut sint completa.

31. Sola potest hic manere difficultas, quænam entia censenda sint completa completionem requisita ad hoc ut ponantur in prædicamentis.

Ad quam difficultatem Respondeo, ex singularibus entitatibus physicis illa esse completa sufficienter ad hoc ut ponantur directe in prædicamento, quæ non sunt partes essentielles physice vllius rei, aut actû, aut potentia; & quæ sunt tales partes esse incompleta sic, ut non possint poni directe in prædicamento. Hinc patet, materiam singularem, & formam singularem quamcumque non spectare directe ad prædicamentum vllum, totum vero constitutum ex materia, & forma physica completa esse quid completum; & etiam Angelum & albedinem, quia nulum ex his potest esse pars essentialis physice compositi vnius per se. Dico autem compositum physicum ex materia & forma completa esse quid completum, quia si darentur aliquod compositum ex materia & forma substantiali incompleta, (ut nos Scotistæ existimamus de facto dari in substantiis corporeis viventibus, de quo suo loco) illud compositum esset incompletum, & indirecte solum spectans ad prædicamenta, sicut materia prima, quia posset esse pars physica alterius compositi physici constantis ex illo & ulteriori forma substantiali, quæ esset per se perfectiva talis compositi incompleti, sicut forma aquæ est per se perfectiva materie primæ aquæ.

Dices: digitus vnus constans parte illa corporis, quæ vocatur digitus, & anima, nequit esse pars essentialis physice alicuius rei, & tamen non est quid completum & directe ponibile in prædicamento substantiæ, sed indirecte tantum: ergo falsum est quod omne illud singulare sit completum, quod nequit esse pars essentialis physice vllius vnius per se.

32. Propter hoc additur communiter, quod ulterius etiam id non debeat esse pars integralis vllius rei, quod est completum sufficienter ad hoc, ut ponatur in prædicamento: & quia sunt duo genera partium integralium, nam quædam sunt partes homogeneæ, hoc est, eiusdem rationis, ut partes aquæ; & quædam heterogeneæ, hoc est, diuersæ rationis, ut sunt manus, pes, oculus, caro, pellis, os; distinguunt communiter authores, & dicunt, illa entia singulæ, quæ possunt esse partes heterogeneæ ex natura sua alicuius compositi, non esse entia sufficienter completa, ut collocentur directe in prædicamentis, & propterea excludunt à recta linea prædicamentali manum, pedem, caput, oculos, & similia entia; illa vero entia, quæ possunt esse partes homogeneæ, modò non possint etiam connaturaliter esse partes heterogeneæ, ut sunt partes aquæ, dicuntur esse completa sufficienter ad hoc ut ponantur directe in prædicamento aliquo, quia huiusmodi partes sunt eiusdem rationis cum toto, quælibet enim pars aquæ est eiusdem

Quænam
entia sunt
completa.

Quænam
partes in-
tegrales
sunt com-
plete entia
quænam
incompleta.

eiusdem rationis & essentia cum tota aqua, & consequenter completum quid ac ponibile in prædicamento directe non minus quam ipsa aqua tota, & sane si pars aquæ non poneretur directe in prædicamento, nec ipsa aqua sic in ipso poneretur; nec etiam, aut pars aquæ, aut tota aqua poneretur indirecte etiam in prædicamento, & sic daretur aliqua substantia realis finita una per se, quæ nec directe nec indirecte poneretur in prædicamento substantiæ, aut vilo alio, quod est absurdum, & contra adæquatam diuisionem entis finiti, ut sic, in decem prædicamenta. Probat autem sequela, nimirum quod si aqua, & pars eius non ponerentur directe in prædicamento, non ponerentur etiam in ipso indirecte, quia eam non poneretur indirecte, quatenus reducerentur ad aliquid directe in ipso ponibile: sed nihil tale assignari posset, ut patet: ergo non ponerentur indirecte in prædicamento.

Itaque partes huiusmodi homogeneæ, quæ nequeunt esse partes heterogeneæ, ponuntur directe in prædicamento, non tamen quatenus sunt pars, sed quatenus habent in se essentiam physice completam: hoc autem non est intelligendum de partibus homogeneis omnibus, quia partes carnis sunt homogeneæ, & partes ossis, & tamen non ponuntur directe in prædicamento vlla ratione; sed de illis partibus homogeneis, quæ non sunt natæ esse partes heterogeneæ, quales sunt partes aquæ, non vero partes carnis.

33. *Hæc doctrina* tota non patitur maiorem difficultatem quam quod aliquod videatur poni directe in prædicamento substantiæ, quod potest esse pars heterogenea inclusa in aliquo toto composito integrali: nam homo, mancus, cui deficit manus, cum non obitante defectu manus sit quid completum physice, & essentialiter animal rationale, videtur omnino poni directe in prædicamento substantiæ tam bene quam quicumque alius homo, & tamen potest esse pars heterogenea totius integralis compositi integraliter ex illo homine manco & manibus eius: ergo aliquid quod potest esse pars heterogenea alicuius totius, directe ponitur in prædicamento.

Responderi tamen potest, omnem illam partem heterogeneam posse poni directe in prædicamento, quæ possit habere denominationem totius illius compositi, quod esset completum & constans omnibus suis partibus integralibus heterogeneis: Vnde quia homo mancus dicitur simpliciter homo, & animal rationale, quod admodum homo totaliter integer ex omnibus partibus integralibus, propterea potest dici, quod ponatur directe in prædicamento substantiæ homo ille mancus, sicut homo integer: sed quia manus hominis non dicitur homo, etiam si sit animata, ideo non debet poni directe in prædicamento substantiæ.

34. Itaque illa entia singularia sunt completa, quæ vel non sunt nata concurrere tanquam partes ad compositionem essentiali physice aut integram vllius entis singularis alterius, vel si sint nata concurrere ad compositionem talis entis, habent denominationem istiusmet entis, & essentiam metaphysicam eiusdem rationis cum ipso. Ex qua descriptione entis completi sequitur Angelum quæque esse ens completum, & partem quancumque aquæ, & hominem quancumque, quamvis ipsi deesse aliqua pars integralis, ut manus vel pes: materiam vero primam, & corpus, quod est altera pars physica, ex qua & anima componitur homo physice, & ipsam animam, & manum, pedem, os, carnem, similiaque esse entia incompleta, ac indirecte tantum, seu reductiue spectantia ad prædicamenta.

35. Ex gradibus seu formalitatibus metaphysicis illi gradus, seu formalitates consentur completæ, quæ sunt prædicabiles in quid de entibus physice completis; vnde quia sola genera & species sic prædicantur, sola illa sunt entia completa & directe ponibilia in prædicamento, differentia vero, sunt entia incompleta, & solum indirecte & à latere in prædicamentis collocabilia; proprietates etiam similiter sunt incompleta & reductiue tantum ad has classes spectantes.

Et si quæritur, cur genera & species sint censenda entia

completa potius quam differentia, quandoquidem genera sunt partes essentielles metaphysicæ rerum, quarum sunt genera, sicut differentia sunt.

Respondeo propter illam rationem, propter quam genera prædicantur in quid, & differentia prædicantur in quale quid.

36. *Et si quæras* rursum, quænam sit hæc ratio? *Respondeo* rationem esse, quod differentia non prædicentur nisi per modum partis, genera vero & species, licet teneantur partes, non tamen prædicantur per modum partis; quando enim dicimus quod Petrus sit animal, non significamus ex modo loquendi quod inuoluatur aliquam partem essentiali præter animalitatem: & idem est quando dicimus quod sit homo, sed quando dicimus quod Petrus sit sensitiuus & rationalis essentialiter ex modo loquendi, damus intelligendum quod includatur aliquam partem essentiali præter rationalitatem & sensitiuitatem, nimirum illam aliam formalitatem essentiali, cui concipimus rationalitatem adiacere tanquam determinatiuum.

CONCLUSIO V.

37. *Quæ ponuntur directe in prædicamento substantiæ, debent poni in eo, quatenus significantur nomine concreto substantiæ, & metaphysicæ, non vero ut significantur nomine abstracto metaphysicæ.* In hoc conueniunt omnes: & patet, quia debent poni in prædicamento directe secundum quod possint prædicari & subijci sibi inuicem, sed, ut supra diximus, abstracta metaphysica non possunt de inferioribus prædicari; concreta vero possunt: ergo solum sunt ponenda in prædicamento substantiæ, quatenus significantur nomine concreto, seu quatenus sic concipiuntur. Hinc patet, nec animalitatem ut sic, nec humanitatem poni directe in prædicamento substantiæ, sed bene animal & hominem: idem est iudicium de cæteris similibus, de quo non potest esse alia quæstio quam de nomine.

CONCLUSIO VI.

38. *Satis probabile est*, entia, quæ ponuntur directe in prædicamento accidentium, posse poni in illis, vel in abstracto physico, vel in concreto physico, modo tamen obseruetur proportio sic, ut si supremum genus ponatur in concreto, cætera inferiora similiter ponantur in concreto: si vero ponatur supremum genus in abstracto, similiter cætera inferiora in abstracto ponantur: verbi gratia si supremum genus prædicamenti qualitatatis ponitur, ut significatur per ly quale, quod est concretum adiectiuum & physicum, albedo etiam debet in illo poni, ut significatur per ly album, & color ut significatur per ly coloratum. Hæc meo iudicio est. *Scilicet quæst. 11. prædicament. in responsum ad quæritum*, quatenus dicitur accidentia posse poni in prædicamentis in abstracto; & eam tenet *Aueris hic quæst. 16. contra Toletum quæst. 2. post prædicament. Nipham 5. Met. quæst. 5. Murciam quæst. 2. de natura prædicamentis* quatenus vero dicit, quod possit poni in prædicamentis in concreto, est contra *D. Thomam opusc. 42. Foscaram 5. Met. Complutenfes hic disp. 5. Merinerum hic quæst. 1. & alios plures.*

Probat autem primo autoritate Philosophi, quia recenset prædicamenta accidentalia sub nominibus concretis: ergo possunt sub talibus nominibus in prædicamentis poni. *Rursus in cap. de Quantitate & Qualitate* enumerat res illorum prædicamentorum in abstracto: ergo possunt poni secundum ipsum in abstracto. Et sane, nisi teneatur nostra conclusio, videbitur Philosophus vel non satis sibi constare, vel satis æquiuoce loqui, dum aliquando enumerat res prædicamentorum accidentalium in abstracto, aliquando in concreto.

39. *Probat autem ratione*, quia illa, quæ ponuntur in prædicamentis accidentium, possunt in ipsis poni quancumque ratione possunt de se inuicem prædicari, & sibi inuicem subijci per modum generum & specierum, ac indiuiduorum completorum: sed certum est, album ut sic posse prædicari de hoc & illo albo, & albedinem ut sic, posse prædicari

Cur genera & species sint completa entia non vero differentia.

Substantia ponitur in prædicamento substantiæ, & metaphysicæ, non vero ut significatur nomine abstracto metaphysicæ.

Accidentia ponuntur in prædicamento accidentium, vel in abstracto physico, vel in concreto physico, modo tamen obseruetur proportio sic, ut si supremum genus ponatur in concreto, cætera inferiora similiter ponantur in concreto: si vero ponatur supremum genus in abstracto, similiter cætera inferiora in abstracto ponantur.

Quæ pars heterogenea potest poni directe in prædicamento.

Quæ entia singularia sunt completa.

Qui gradus metaphysici sunt completi.

prædicari per modum generis de nigro & albo, sicut & color ut sic potest prædicari de hoc & illo colore: & similiter Quale ut sic, potest prædicari per modum generis supremi de omnibus qualibus, seu qualificatis accidentaliter, sicut & qualitas ut sic potest prædicari de omnibus qualitatibus; & idem est dicendum à paritate rationis de omnibus aliis accidentibus: ergo accidentia possunt collocari in prædicamentis, siue in abstracto physico, siue in concreto physico.

Confirmatur soluendo fundamenta aduersarum sententiarum.

40. *Obiicit primò* pro *Toletii* sententia: Accidentia in abstracto sunt entia incompleta: talia non possunt poni in prædicamentis: ergo accidentia ut sic nequeunt poni in prædicamentis.

Respondeo negando maiorem; sunt enim completissima, quandoquidem non sunt nata constituere aliquid, neque per modum partis essentialis, nec integralis homogeneæ, aut heterogeneæ. Et sane si accidentia in abstracto essent entia incompleta, etiam in concreto formaliter loquendo essent entia incompleta: sicut rationale formaliter loquendo est ens incompletum, quia abstractum eius, nempe rationalitas, est ens incompletum.

41. *Obiicit secundò*: quia accidentia constituunt diuersa prædicamenta ex diuerso modo efficiendi substantiam: ergo debent poni in prædicamentis, ut efficiunt substantiam, & consequenter debent poni in concreto, quia ut sic efficiunt substantiam.

Respondeo distinguendo antecedens: ex diuerso modo efficiendi substantiam, id est, quatenus ex se habent tribuere effectus diuersos tali diuersitate substantiis, transeat antecedens; id est, quatenus concipiuntur ut actu efficientes substantiam, nego antecedens, & similiter distinguo consequens; quatenus efficiunt actu, nego; quatenus aptæ sunt efficere, concedo consequentiam. Itaque albedo potest poni in prædicamento distincto à quantitate, etiam considerata in abstracto, quia ut sic considerata, potest concipi ut apta nata, dare aliquem determinatum effectum substantiæ, quem nulla quantitas potest tribuere; & idem est de ceteris accidentibus; & per hæc patet ad reliqua, quæ pro sententia illa adduci possunt.

42. *Obiicit tertio*, pro magis communi sententia tenente quod debeant poni in abstracto: Concreta non sunt vnum per se: sed quæ ponuntur directe in prædicamentis sunt vnum per se: ergo accidentia solum in abstracto possunt poni in prædicamentis.

Respondeo distinguendo maiorem: concreta formaliter loquendo, & prout dicunt formam cum connotatione subiecti, & adiacentiæ, nego maiorem; prout dicunt æque primò & formam illam, & subiectum, concedo maiorem, & concessa minori, nego consequentiam.

43. *Obiicit quarto*: pro eadem ex *Merineri*: Accidentia in concreto non possunt denominari genera, aut species, ergo nequeunt ut sic collocari in prædicamentis. probatur antecedens, quia ut sic non possunt considerari per modum per se stantis, sed per modum adiacentis: sed genera & species debent considerari per modum per se stantis, ergo &c.

Respondeo negando antecedens, quia certum est quod coloratum ut sic, sit prædicabile de nigro & albo, quatenus talia formaliter & quod non sit prædicabile de ipsis ut accidens, nec ut differentia, nec ut proprietas: ergo ut genus, vel ut species, & consequenter concretum accidentale potest considerari ut genus, & ut species.

Propter quam rationem *Scotus* supra expresse concedit, Quale esse genus generalissimum respectu omnium qualium. Ad probationem antecedentis, nego maiorem: omne enim illud, quod potest prædicari in quid, & per quod responderi potest interroganti quid est res, potest considerari per modum per se stantis; unde quia interroganti quid est nigrum, bene responderetur dicendo quod sit coloratum, coloratum potest considerari tanquam quid per se subsistens.

Dices: consideratur coloratum formaliter per modum

adiacentis, alias non esset concretum adiectiuum, ergo non consideratur per modum per se stantis.

Respondeo distinguendo antecedens: quatenus comparatur ad subiectum, de quo accidentaliter prædicatur, concedo; quatenus consideratur in ordine ad illa, de quibus essentialiter prædicatur in quid, nego antecedens. Itaque bene potest accidere quod aliquid prædicetur per modum adiacentis de aliquibus, & de aliis per modum per se stantis.

44. *Obiicit quinto*, in fauorem *Merineri*: *Scotus* expresse dicit quæstione illa vndecima, quod album quidem ponatur in prædicamento qualitatibus, sed quod non sit qualitas sub illo modo significandi: ergo sentit album in concreto non debere poni in prædicamento.

Respondeo negando consequentiam, quia aliud est, quod album suo illo modo significandi non sit qualitas, aliud quod sub illo modo significandi non ponatur in prædicamento, poni enim bene potest in prædicamento, etiam qualitatibus, sub illo modo significandi, modo ipsamet qualitas ponatur in concreto, licet non possit qualitas in abstracto de ipso prædicari, & licet non possit consequenter collocari sub qualitate in abstracto. Imo quandoquidem dicat *Scotus* quod sp. et Quale ad prædicamentum qualitatibus, & quod sit genus generalissimum istius prædicamenti, licet non aliud genus quam ipsa qualitas, quia quale ut sic, & qualitas ut sic non distinguuntur nisi in modo significandi, signum est quod existimauerit utroque modo posse qualitatem poni in prædicamento, & in concreto & in abstracto, seruata tamen proportionem, ut superiora & inferiora ponantur eodem modo, aut omnia in concreto, aut omnia in abstracto.

CONCLUSIO VII.

45. *Vniuersalitas non est conditio requisita ad hoc ut aliquid ponatur in prædicamento*. Hæc est communissima contra *Iauellum* in Log. titulo quinto cap. 1. *Probatur*, quia indiuidua ponuntur directe in prædicamentis, ergo vniuersalitas non est conditio requisita ad hoc. Probatur antecedens, quia indiuidua aliqua sunt entia realia finita completa, & de illis in quid genera generalissima prædicantur, ut patet de Petro & Paulo: ergo nihil impedit quominus ponantur directe in prædicamentis.

Confirmatur, quia non ponuntur reductiue, nec à latere, quandoquidem non sunt partes, nec proprietates alterius rei, quæ directe ponitur. Aduertendum tamen reuera hic non esse aliud, quam quæstionem de nomine; nam si per prædicamentum intelligamus seriem omnium prædicatorum, quæ inter se inuicem coordinari possunt, quoad subiectionem & prædicationem in quid, certum est indiuidua spectare ad prædicamenta; nec hoc *Iauellus*, ut credo, negaret: si vero per prædicamenta intelligeremus seriem prædicatorum & formalitatum essentialium, quæ sic ordinari possunt, tum indiuiduum non spectabit ad prædicamentum, quia singularitas non est prædicatum essentialiale. Melius autem accipitur prædicamentum primo modo, quia sic accipitur communiter à Doctoribus.

Dices, pro *Iauello*: *Porphirius* assignat pro terminis extremis prædicamenti genus summum & species infimas; ergo indiuiduum non spectat ad prædicamentum, quia alias species infima non esset terminus, nec extremum prædicamenti.

Respondeo negando antecedens: nec enim assignauit speciem infimam pro vno extremo simpliciter, sed pro vno extremo ex prædicatis essentialibus, quod non facit ad rem.

CONCLUSIO VIII.

46. *Nulla alia conditio requiritur ut aliquid ponatur in prædicamento, præter hætenus explicatas, nempe quod sit aliquid reale finitum vnum per se, completum & modo concreto vel abstracto conceptum iuxta dicta*. Hæc est communior contra *Alb. & Egidium* hic, & *Plotinum*, qui putauerunt Angelos non poni in aliquo ex his prædicamentis, & contra alios ut *Auerroem*, *Iandunum*, *Suesanum*, *Iamblicum*, quos sequitur probabiliter *Vallius* q. 2. de substantia c. 5. qui excludunt ab his prædicamentis substantias

Vniuersalia sola ad ponuntur in prædicamentis.

Conditiones requisitæ ut aliquid ponatur in prædicamento.

substantias incorruptibiles, ut sunt caelestia corpora, Quod si verum esset Angelos & caelestia corpora non poni in his prädicamentis, quandoquidem prädictae conditiones cōpetat illis, sequitur alias conditiones requiri prae dictas.

Angeli & caelestia corpora spectant ad prädicamenta.

Probaturs conclusio, quia gratis requireretur aliqua alia conditio & gratissime arceretur à prädicamentis de facto datis tanta multitudo creaturarum, quanta est Angelorum & corporum caelestium.

Confirmatur, quia Philosophus diuisit ens reale finitum ut sic in haec decem prädicamenta: ergo vel diuisio non est adaequata aut bona, vel nullum tale ens datur, quod non spectet aliquo modo ad haec prädicamenta: sed certum est Angelos & caelestia corpora non spectare reduciue aut indirecte ad haec prädicamenta; ergo spectant ad illa directe.

Confirmatur secundo, quia nihil impedit quominus ab Angelis, corporibus caelestibus, & sublunaribus possit abstrahi aliqua ratio generica communis substantiae ut sic tam bene, quam potest ab omnibus corporibus sublunaribus abstrahi talis ratio, & hoc supposito, nihil impedit quominus substantia, quae est genus generalissimum prädicamenti substantiae, sit ratio illa communis: ergo dicendum est quod sub genere generalissimo prädicamenti substantiae comprehendantur Angeli & corpora caelestia, & consequenter quod spectent ad prädicamenta.

47. Obiicitur: nihil potest poni in prädicamento, nisi quod est genus generalissimum, vel quod contineatur sub tali genere: sed nec Angelus ut sic, nec corpus caeleste & incorruptibile ut sic, est aut summum genus prädicamenti vilius, aut contentum sub illo genere: ergo non possunt poni in prädicamento villo. Minor quoad primam partem est certa apud omnes; nemo enim dixit Angelum, aut corpus incorruptibile esse summum genus vilius prädicamenti; & ratio est, quia si vilius, maxime substantiae: sed non huius, quia sic substantiae corruptibiles non ponerentur in hoc prädicamento, quod est absurdum. Probaturs ergo minor quoad secundam partem, quia si continerentur sub genere summo, deberent constare genere: sed non constant, quia non constant materia, id quod certum est de Angelis; sed nihil potest constare genere, quod non cōstet materia, quia genus desumitur ex materia: ergo non cōstet genere.

Confirmatur, quia secundum Philosophum 10. Metaph. cap. ult. corruptibile & incorruptibile differunt genere: ergo substantiae spirituales & corporae caelestes, quae sunt incorruptibiles, non ponuntur in eodem prädicamento cum substantiis corporeis corruptibilibus; sed si poneretur in aliquo ex his prädicamentis, ponerentur in eodem prädicamento cum ipsis, nimirum in prädicamento substantiae: certum enim est, quod non ponantur in villo prädicamento ex nouem prädicamentis accidentium.

Confirmatur secundo, quia Angeli sunt actus puri: ergo non constant genere; quod semper est potentiale quid.

48. Respondeo, negando minorem pro secunda parte, & ad eius probationem dico, genus non desumi ex materia, quasi non possit abstrahi ratio generica ab iis, quae non constant materia; sed si debeat desumi ex materia, hoc verum tantum erit de genere abstracto à rebus materialibus, & illis solis communi. Sed nec de hoc etiam verum est, ut patet ex dictis supra, quasi ex sola entitate materiae desumeretur; sed vniuersaliter verum erit in sensu proportionali, ut sensus sit, quod genus habeat proportionem cum materia in ratione perfectibilis, sicut differentia habet cum forma in ratione perfectiui.

Ad confirmationem respondet Auerſa, Aristotelem intelligere per genus eo loci genus physicum, quod est materia ita ut sensus sit, quod substantia materialis corruptibilis & incorruptibilis differant in materia prima, id est habeant materias primas distinctae rationis. Et addit, Philosophum saepe vocare materiam primam genus. Verum haec responsio nequit seruire illis, qui dicunt materiam primam caelestem & sublunarem esse eiusdem rationis, quae est sententia communior Scotistarum, quibus propterea aliter respondendum est.

49. Itaque respondeo etiam pro illis, quod corrupti-

bilia & incorruptibilia differant genere non sic, quod non conueniant in aliquo genere communi etiam prädicamento, sed quod omnia corruptibilia conueniant in aliquo genere sibi solis conueniente & similiter incorruptibilia, & quod corruptibilia differant illo genere ipsis solis communi ab incorruptibilibus, & à contra incorruptibilia differant illo genere, quod ipsis solis est commune, à corruptibilibus.

Ad secundam confirmationem respondeo distinguendo antecedens: sunt actus puri, metaphysice loquendo, id est non includentes aliquid potentiale metaphysicum, nec antecedens: actus puri physice, id est, non includentes materiam physicam, nec aliquid per se perfectibile perfectibilitate physica, hoc est aliquid per se perfectibile per aliquam formam realiter distinctam, concedo antecedens, & nego consequentiam.

50. Quaeritur pro complemento huius quaestionis, an Christus ponatur in prädicamento substantiae; *Respondeo*, si consideretur Christus, ut est suppositum humanum, praecise, abstrahendo ab inclusione Diuinitatis, sic ponitur in prädicamento substantiae non solum in specie humana, in qua comprehenditur natura humana Christi tam bene quam vlla alia natura, sed etiam quatenus est individuum humanum distinctum numero à quolibet alio individuo humano, quia nihil profus impedit, & ut sic est ens completum. Si vero consideretur ut includit Diuinitatem non ponitur in prädicamento; quia ut sic, non dicit naturam finitam, sed infinitam: nec in hoc est alia difficultas quam de nomine, quae quantum fieri potest, semper debet cui-tari.

Quomodo corruptibilia differant genere ab incorruptibilibus.

Quomodo Angeli sunt actus puri

An Christus ponatur directe in prädicamento.

DISPUTATIO XII.

DE SUBSTANTIA.

NON capitur in hac disputatione Substantia pro natura & essentia rei, quia sic accepta substantia; non spectat ad aliquod determinatum prädicamentum, cum nullum prädicamentum sit, in quo non ponatur natura & essentia rerum ad illud spectantium: sicut enim essentia hominis spectat ad hoc prädicamentum, ita essentia lineae spectat ad prädicamentum quantitatis, & essentia similitudinis ad prädicamentum similitudinis. Capiturs ergo hic substantia pro ente, quod opponitur accidenti & habet diuersam essentiam ab essentia eius. Huiusmodi autem ens merito ponitur in primo prädicamento, quia omnia accidentia ad ipsum ordinantur, & propterea entis entia vocantur à Philosophis frequentissime. Quare cum de prädicamentis in particulari differere vellent Philosophi, prius de substantia quam de villo alio prädicamento agitur, & cap. 5. huius libri ait duas dari substantias, vnam primam, alteram secundam, aitque primam substantiam esse, quae neque de subiecto dicitur, id est non prädicatur essentialiter de villo inferiori, neque in subiecto aliquo est, id est non inhaeret vlli subiecto. Deinde asserit substantias secundas esse genera, & species substantiales, quae scilicet prädicantur in quid de substantiis primis, iisque propterea inesse substantias secundas tanquam inferiora superioribus. Postea comparat substantiam primam ad secundam, aitque illam, nempe primam, esse maxime proprie substantiam, quia maxime subsistit, quod non solum intelligendum est quantum ad substantiam accidentibus omnibus singularibus, quae nequeunt subiectari nisi in substantiis primis; sed etiam quantum ad substantiam prädicatis essentialibus, quia substantia prima ita subsistit substantiis secundis, ut nihil aliud ipsi similiter subsistat; nulla autem substantia secunda ita subsistat aliis substantiis secundis, quin aliqua substantia ipsi subsistat, nempe prima: & subiungit, species infimas magis esse substantias quam subalternas, quia magis accedunt ad substantias primas, quandoquidem paucioribus inferioribus subsistent quam superiores substantiae secundae. Denique assignat aliquas proprietates substantiae.

Quid prima substantia.

Quid secundae.

Q. QVÆS.